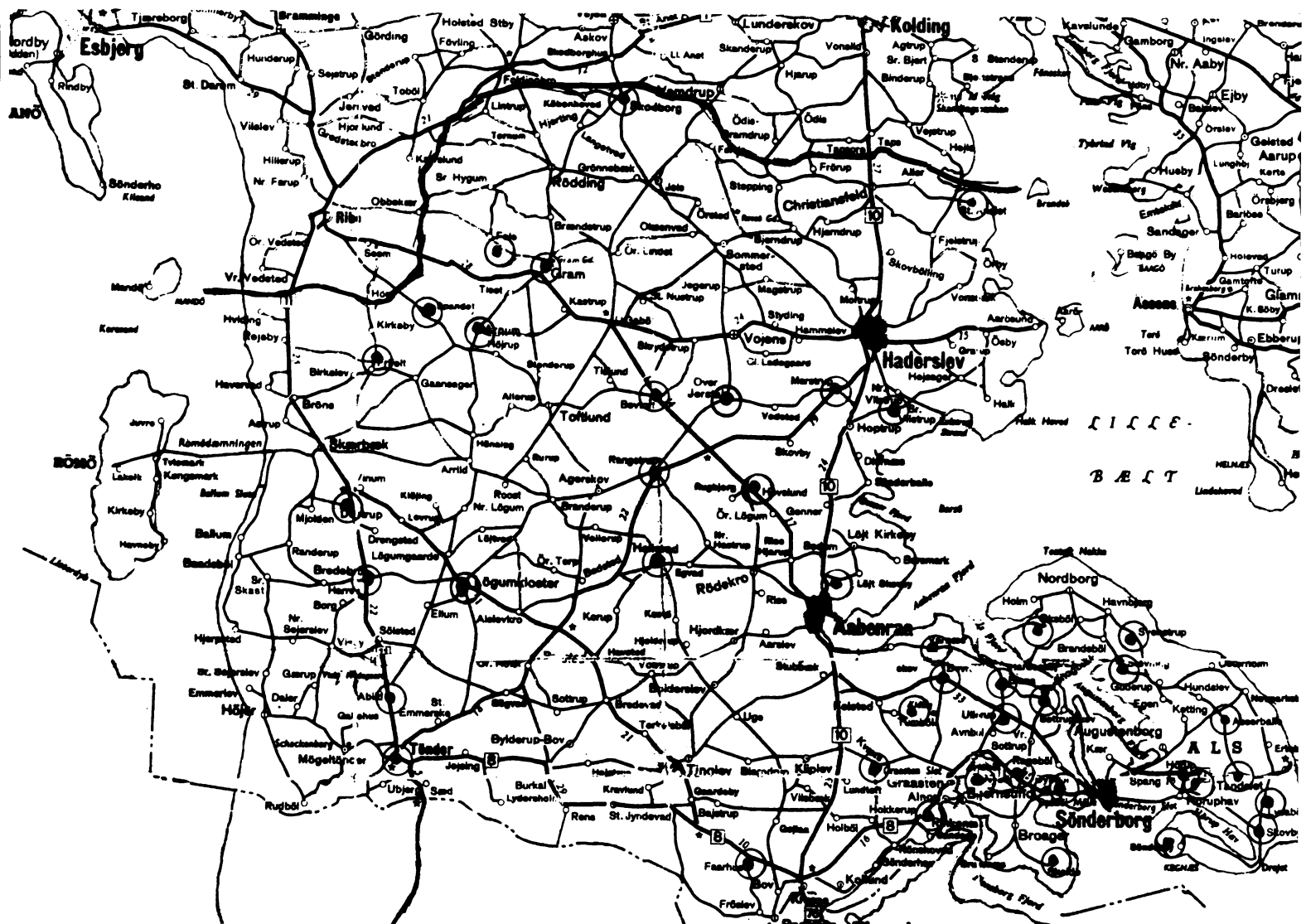

SØNDERJYSKE
MEJERITEGN
1900 - 1920

SØNDERJYSKE
MEJERITEGN
1900 - 1920

I n d h o l d

1	Arnum	28	Skodborg
2	Bevtoft	29	Skovby (Als)
3	Blans	30	Snogbæk
4	Bovrup	31	Spandet
5	Bredebro	32	Stenderup-Nybøl
6	Broballe	33	Stevning
7	Dybbøl	34	Stollig
8	-"- J.Zachariassen	35	St.A(nslet)?
9	Døstrup	36	Svendstrup
10	Faarhus	37	Tråsbøl
11	Gramby	38	Tønder ?
12	Hellevad	39	Uge
13	Hovslund	40	Ullerup
14	Hørup	41	Varnæs
15	Kegnæs	42	Vilstrup
16	Kværs	43	Vodder-Roager
17	Lysabild	44	Meierei R
18	Løgumkloster	45	ukendt mejeri
19	Marstrup	46	-"-
20	Mindebjerg	47	Werth-Marke forsk.
21	Nybøl v/Gram	48	
22	O.Jersdal	49	
23	Pomose (Asserballe)	50	
24	Rangstrup		
25	Rinkenæs		
26	Rødkild (Tandslet)		
27	Skelde		

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Tegn med årstal:

Gramby 1903

Kværs 1900

Skelde 1911

Ullerup 1904

Metal:

j = Jern

k = Kobber

M = Messing

z = Zink (evt, forniklet)

N = Nikkel

Med få undtagelser er alle tegn med perlerand.

En enkelt (Rødkild) findes med islået hul.

F O R O R D.

=====

I de senere år er de sønderjydske mejerimønter blevet efterspurgt. Det er måske ikke så underligt, når man betænkter, at de jo - ligesom nødpen-gesedlerne - er budbringere fra en tid, da landsdelen var under tysk herredømme. Derfor har mange af mønterne tysk tekst, en stor del har dog dansk inskription, mens andre udmærker sig ved en blanding af begge sprog.

Disse mejerimønter er lavet af simpelt materiale, som oftest af messing eller forniklet zink. Af samme grund er de stykker, der endnu eksisterer, ofte ret medtagne. Blandt andet derfor har vi i denne oversigt foretrukket at illustrere med re-toucherede gnidebilleder i stedet for fotografier.

Det har desværre ikke været muligt at finde frem til oplysninger m.h.t. fremstillingen. Men man går næppe meget fejl i at antage, at en betragtelig del stammer fra firmaet "Lauer" i Nürnberg.

De store, tykke fra Fårhus er fremstillet af firmaet "Anthon & Söhne" i Flensborg. Medtaget er også de danske tegn fra Tønder (?) og sidst i bogen findes en række tegn, som ikke rigtig har kunnet bestemmes, men som efter alt at dømme må være mejerimønter.

Nogle få stykker bærer årstal, således Kvars 1900 og Skelde 1911. Dette stemmer godt overens med en muntlig overlevering, der siger, at mønterne fremkom i tiden fra omkring århundredskiftet til 1920. Mange steder anvendtes mønterne dog også efter genforeningen. I Fårhus således helt op til omkring 1940.

Omkring 1864 behandlede bønderne i Nordslesvig selv deres mælk på gårdene. Nogle famlende forsøg på samarbejde gjordes i halvfjerdserne, men først med centrifugens fremkomst og efter at andelstanken havde vundet almindelig anerkendelse kom der fart i udviklingen. I 1891 oprettedes det tyske

"Bezirksmeiereiverband Nordschleswig". Som et dansk modstykke stiftedes i 1893 "Mejeriforening for Nordslesvig", der omkring 1910 talte ca. 90 mejerier som medlemmer. Omkring genforeningen fandtes der i de fire nordslesvigske amter 130 andelsmejerier.

Mejeriet var dengang en dominerende faktor i landsbyen. Her mødtes mælkekuskene fra oplandet dagligt, og her udveksledes de sidste nyheder. Der herskede en forrygende travlhed om morgenen, når vognene kom med den nymalkede mælk, og en øredøvende larm af snurrende maskiner og skramlende mælkejunger understregede al denne ousige foretagsomhed. I denne hektiske optagethed havde mejeristerne ikke tid til at tage imod mønter og sedler og da slet ikke til at veksle pengene.

Her kommer mejerimønterne ind i billedet. Når husmødrene om morgenen havde brug for friske mejeriprodukter, betalte de nemlig med de dertil bestemte mejerimønter, som i forvejen var købt hos købmanden. Mejerimønterne er altså i virkeligheden en slags poletter.

Denne liste giver sig ikke ud for at være komplet. Der findes uden tvivl flere tegn, og nogle er måske helt gået tabt. Skulle nogen være i besiddelse af stykker, som ikke findes her, vil vi være taknemmelige for et gvidebillede.

Adressen: Arne Schultz, Gravene 7, 6100 Haderslev. En prisansættelse har vi ikke villet inkludere os på, men vi tør hævde, at de fleste mejerimønter er vanskelige at erhverve, nogle er endog særdeles sjældne.

Vi takker alle, der ved at låne os deres mejerimønter eller ved at sende os gvidebilleder har bidraget til at gøre denne oversigt så omfattende. Sidst, men ikke mindst takkes Arne Schultz, Haderslev, der med utrættelig flid har fremstillet de mange illustrationer. Uden hans indsats var denne fortegnelse næppe blevet til.

Sønderborg i August 1979

f. Numismatisk Forening
for Nord- og Sydslesvig

Claus Nielsen.

A R N U M

		ARNUM MEJERI S.K. bs. blank M	

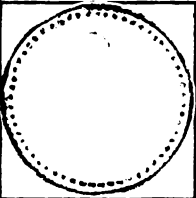

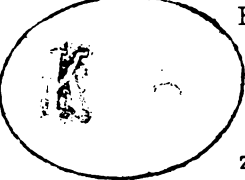

BEVTOFT

		<p>1 SMØR BEVTOFT fs. og bs. ens. isl. tal fra 1-5</p> <p>M</p>	
		<p>1/4 LITER FLØDE BEVTOFT fs. og bs. ens.</p> <p>M</p>	
		<p>SØD MÆLK BEVTOFT fs. og bs. ens.</p> <p>M</p>	
		<p>SK. M. BEVTOFT fs. og bs. ens.</p> <p>M</p>	
	x		
	x		

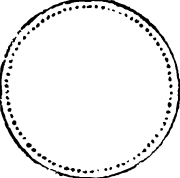
B O V R U P

		GENOSSENSCH. MEIEREI BAURUP 10 lo z/c	
		GENOSSENSCH. MEIEREI BAURUP 5 5 z	
		GEN. MEIEREI BAURUP VOLLMILCH 1 LITER z	
		GENOSSENSCH. MEIEREI BAURUP 12 12 z	
5 M	x		
		GENOSSENSCH. MEIEREI Baurup 10 lo M	
	x		

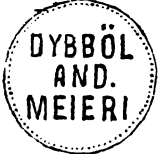

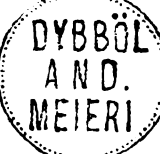

BREDEBRO

		BREDEBRO MEJERI rund 1 L.SÖD MÆLK bs.blank z	
		BREDEBRO MEJERI oval 1.L. SÖD MÆLK bs.isl. K z	
		Bredebro Meyeri 2 Kroner (isl) M	
		BREDEBRO MEJERI oval 1.L.SÖD MÆLK bs.blank z	

B R O B A L L E

		1 LITER bs. blank Al.		
2 l. M				

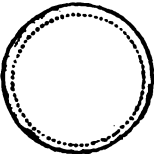

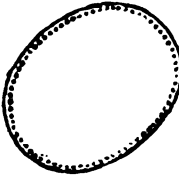

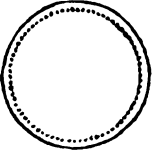

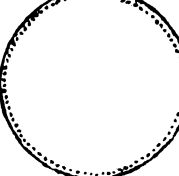
D Y B B Ø L

 <p>DYBBÖL AND. MEIERI</p>	 <p>1 Liter SÖDMÆLK</p>	<p>DYBBÖL AND. MEIERI 1 Liter SÖDMÆLK</p> <p>z</p>	
 <p>DYBBÖL AND. MEIERI</p>	 <p>1 Liter SKM.</p>	<p>DYBBÖL AND. MEIERI 1 Liter SKM.</p> <p>z</p>	

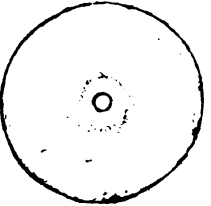
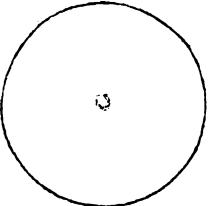
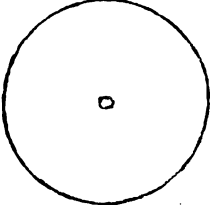
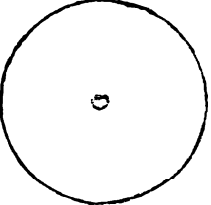
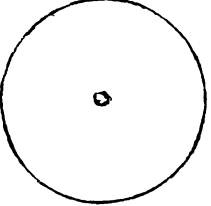
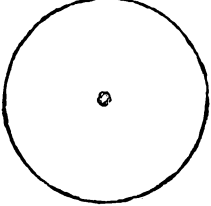
J.ZACHARIASSEN, Dybbøl.

		<p>J.ZACHARIASSEN DYBBØL 1 LITER</p> <p>M</p>	
		<p>Samme</p> <p>Z</p>	

D Ø S T R U P

		Døstrup Mejeri 20 Pf. bs. blank z	
		DØSTRUP MEJERI 1 Lt. N.M. bs. blank z	
		Døstrup Mejeri 1 Lt. S.M. bs. blank z	
		DØSTRUP MEJERI 1 U SMØR bs. blank z/c	

FAARHUS

<p>1 Lt. Abger. Milch *</p>		<p>1 Lt. Abger. Milch drejet blanket 3m/m</p> <p>M</p>	
<p>5 Lt. Abger. Milch</p>		<p>5 Lt. Abger. Milch</p> <p>M</p>	
<p>1 lb Butter *</p>		<p>1 lb butter</p> <p>M</p>	
<p>2 lb Butter *</p>		<p>2 lb Butter</p> <p>M</p>	
<p>1/2 Lt. Rahm *</p>		<p>1/2 Lt. Rahm</p> <p>M</p>	
<p>1 Lt. Rahm *</p>		<p>1 Lt. Rahm</p> <p>M</p>	

HELLEVAD

		HELLEVAD ANDELSMEIERI 10 10 M	

H O V S L U N D

		HOVSLUND MEJERI 1/4 Ltr. Flöde M	
1 & Smør M	x		

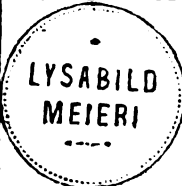

K E G N Æ S

		KEINÆS MEIERI lille blk bs. 1 z	
		KEINÆS MEIERI stor blk. bs. 1 z	
	x		

K V E R S

		GENOSSENSCHAFTS-MEIEREI QUARS 1900 bs. 1 Liter SÖDMELK z	
		GENOSSENSCHAFTS-MEIEREI QUARS bs. 1 Liter M	
		GENOSSENSCHAFTS-MEIEREI QUARS 1900 1 LITER SKM. KJN. MELK z	
		GENOSSENSCHAFTS-MEIEREI QUARS 1900 1 LITER SKM. KJN. MELK M	
		GENOSSENSCHAFTS-MEIEREI QUARS 1900 $\frac{1}{2}$ LITER FLÖDE M	

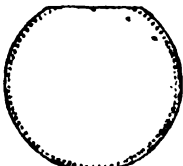

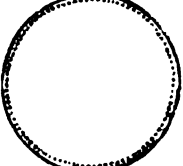
LYSABILD

		LYSABILD MEIERI 4 SK KERNEMELK zkM	
		LYSABILD MEIERI 4 SK SØDMELK M	
		LYSABILD MEIERI 2 SK KERNEMELK zkM	
4 Sk.m. k	x		

L Ø G U M K L O S T E R

		LUGUMKLOSTER SOGNS ANDELS- MEIERI 1/10 LTR.FLØDE z	
		LUGUMKLOSTER SOGNS ANDELS- MEIERI 1 LTR.SKUM.ELLER KERNEMÆLK klippet M	

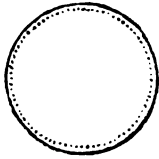

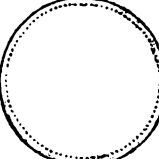

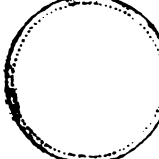
M A R S T R U P

		M.A.M. klippet	
		M.A.M.	
		k	
		z	

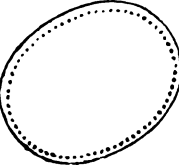

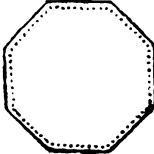
M I N D E B J E R G

1 1.	x		
1 & Smør	x		

NYBØLV/GRAM

		<p>Nüböl Mejeri 1 L. Sk.kjm. bs.blank</p> <p>M</p>	
		<p>Nüböl Mejeri 1 L.Södm. bs.blank</p> <p>M</p>	
		<p>Samme</p> <p>z</p>	

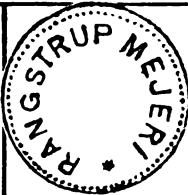

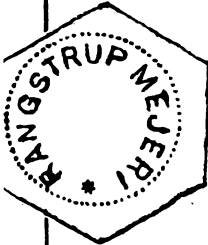
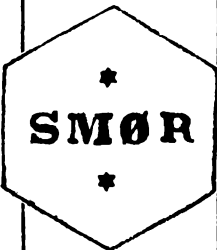

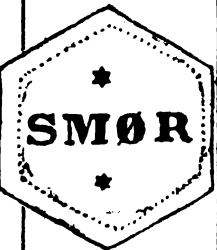
O. J E R S D A L

		<p>O. JERSDAL S.M. Mejeri bs. blank</p> <p>z</p>	
		<p>O. JERSDAL S.K. MEIERI</p> <p>M</p>	

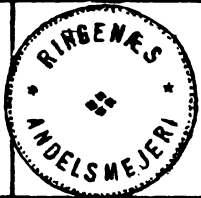
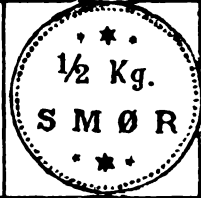
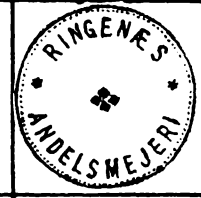

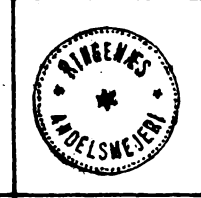

P O M O S E (Asserballe)

		POMOSE MEIEREI bs. 1 z	
		POMOSE MEIEREI bs. 2 z	

R A N G S T R U P

		RANGSTRUP MEJERI Sødmealk M	
		RANGSTRUP MEJERI SMØR bs. ÷ Perlering M	
		RANGSTRUP MEJERI isl. tal -2-3- SMØR bs. med Perlering M	

R I N K E N Æ S

		RINGENÆS ANDELSMEJERI $\frac{1}{2}$ Kg. SMØR z	
		RINGENÆS ANDELSMEJERI 1 Ltr. SØD MÆLK M	
		RINGENÆS ANDELSMEJERI 1 LTR. SK. MÆLK M	

R Ø D K I L D (Tandslet)

		<p>RØDKILD MEIEREI 4 Ltr.SKM.</p> <p>M</p>	
		<p>Samme m.isi.hul</p> <p>M</p>	
		<p>RØDKILD MEIEREI 2 Ltr.S.K.M.</p> <p>M</p>	
		<p>RØDKILD MEIEREI 1 Liter SØDMÆLK</p> <p>z</p>	
		<p>RØDKILD MEIEREI 2 Liter SØDMÆLK</p> <p>z</p>	

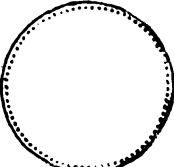

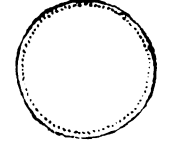
S K E L D E

		SKELDE MEIERI 1911 1 Liter SÖDMÆLK z	
		SKELDE MEIERI 1911 I LITER S.K.M.KJN.MÆLK type 1: bredt I punkt efter M lavere M	
		Samme type 2: smalt I punkt efter M højere M	
	x		
	x		
	x		

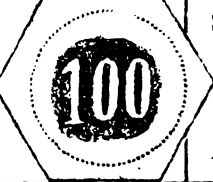

S K O D B O R G

		Skodborg Mejeri bs. 28 (nr?) M	

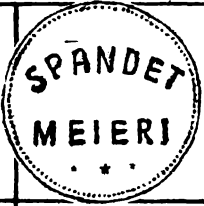
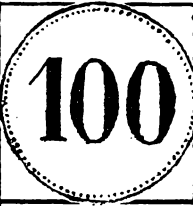
S K O V B Y (Als)

		<p>10 Pf. Skovby Mejeri bs. blank</p> <p>M</p>	
		<p>2 Pf. Skovby Mejeri bs. blank</p> <p>M</p>	

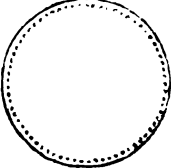
S N O G B Æ K

		<p>Schnabek Mejeri 1.1.N.</p> <p>M</p>	
		<p>Schnabek Mejeri 2.1.S. klippet</p> <p>M</p>	
		<p>Snogbæk Mejeri bs.isl. 100</p> <p>z/c</p>	
		<p>Snogbæk Mejeri bs.isl. 50</p> <p>z/c</p>	

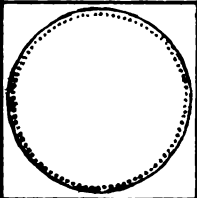
S P A N D E T

		SPANDET MEIERI bs. 100 z	

S T E N D E R U P - N Y B Ø L

		<p>1 LITER NYMALKET MÆLK ST. & N. MEJERI bs. blank</p> <p>M</p>	
<p>1 l. N. M. z</p>	<p>x</p>		

S T E V N I N G

		STEVNING MEJERI 1 Ltr.Sødmælk bs.blank M	

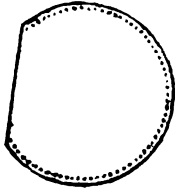
S T O L L I G

20 M	x		

S t. A. (Store Anslet)?

		St.A. 1o 1o k	
		St.A. 2o 2o M	

SVENDSTRUP

		SVENDSTRUP MEIERI bs. blank klippet M	

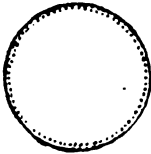

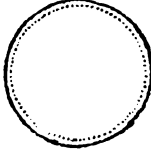

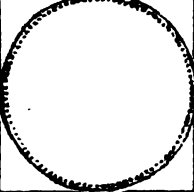
T Ø N D E R (?)

1		isl. 1 M	
1KR		isl. 1 KR M	

U L L E R U P

		<p>4 ULLERUP MEIERI 1904 bs. 4</p> <p>M</p>	
		<p>12 ULLERUP MEIERI 1904 bs. 12</p> <p>M</p>	
		<p>ULLERUP MEJERI FLÖDE 10 Pfg.</p> <p>N</p>	

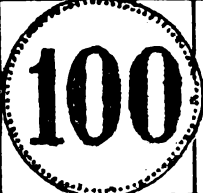
VARNES

		WARNITZ MEIERI 3 bs. blank M	
		WARNITZ MEIERI 5 bs. blank M	
		WARNITZ MEIERI 10 bs. blank M	

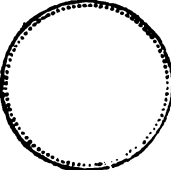

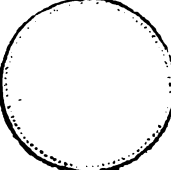

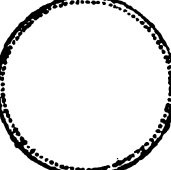

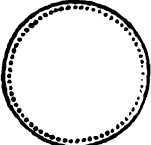

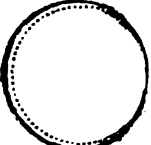

V I L S T R U P

		<p>VILSTRUP MEJERI 1 Ltr.Södm.</p> <p>z</p>	
		<p>VILSTRUP MEJERI 1 Ltr.Sk.</p> <p>z</p>	
		<p>VILSTRUP-MEJERI $\frac{1}{4}$ Ltr.Flöde</p> <p>z</p>	

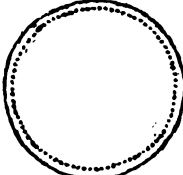

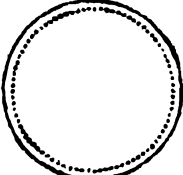

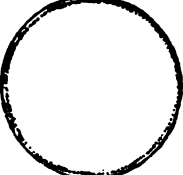
Meierei R

		WERTH-MARKE 12 (sm.bogst.) isl: Meierei R. bs.: 12	
		M	
		Samme (st.bogst.)	
		M	
		Samme med ændrede tal	
		M	
		som nr.2 men "Meierei R"isl.på begge sider	
		M	
		WERTH-MARKE 10 isl. meierei R bs. 10	
		M	
		WERTH-MARKE 100 isl. Meierei R bs. 100	
		M	

ukendt mejeri - dansk tekst

		M	
		j	
		z	
		z	
		z	
		M	
			

ukendt (mejeri ?)

		<p>1 LITER</p> <p>M</p>	
		<p>2 LITER</p> <p>M</p>	
		<p>3 Liter</p> <p>M</p>	

M B M C C F M

		<p>Wert-Marke 5 isl. B M bs. 5</p> <p>M</p>	
		<p>WERT-MARKE 10 isl. B M bs. 10</p> <p>M</p>	
		<p>WERTH-MARKE 15 isl. M bs. 15</p> <p>M</p>	
		<p>WERTH-MARKE 20 isl. M bs. 20</p> <p>M</p>	
		<p>WERTH-Marke 25 isl. FM bs. 25</p> <p>M</p>	
		<p>WERTH-MARKE 20 isl. C C bs. 20</p> <p>M</p>	

